

Handläggare
Henrik Götesson
Telefon 08-39 91 49
henrik.gotesson@srf.nu

2018-02-06

Finansdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remissyttrande över promemorian "Genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet" (DS 2017:60) Fi2016/04244/DF

Innehåll

Inledning med övergripande slutsatser.....	2
Viktiga utgångspunkter	2
Övergripande slutsatser.....	2
8.3.2 Aktörer som är specifikt undantagna från direktivets tillämpningsområde (sid. 57).....	4
8.4.2 Statliga eller kommunala företag som inte är offentligt styrdaorgan (sid. 62 f).....	4
8.6.6 Digital service som inte hänför sig till verksamhetens väsentliga administrativa funktioner (sid. 65 f)	4
8.8 Förutsättningar för att helt eller delvis undanta	5
8.10.3 Uppföljning (sid. 111 ff).....	6

Inledning med övergripande slutsatser

Synskadades Riksförbund, SRF, företräder personer med synskador i Sverige.

Viktiga utgångspunkter

Viktiga utgångspunkter för ett tillgängligt samhälle är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD) och Agenda 2030 som Sverige har undertecknat och ratificerat.

I konventionen nämns vikten av tillgänglig information och rätten att få kommunicera på lika villkor på flera ställen.

I artikel 9:1 sägs att konventionsstaterna ska vidta ändamålsenliga åtgärder för att tillgängliggöra information så att personer med funktionsnedsättning kan kommunicera på lika villkor med andra.

Artikel 21 handlar om åsiktsfrihet och information.
Enligt artikel 21 a ska konventionsstaterna:

"a) utan dröjsmål och extra kostnader förse personer med funktionsnedsättning med information som är avsedd för allmänheten i tillgängligt format och teknologi anpassad för olika funktionsnedsättningar,
(...)

c) uppmana enskilda leverantörer av tjänster till allmänheten, däribland genom Internet, att erbjuda information och service i tillgängliga och användbara format för personer med funktionsnedsättning,

d) uppmuntra massmedierna, däribland leverantörer av information genom Internet, att göra sina tjänster tillgängliga för personer med funktionsnedsättning"

I Agenda 2030 nämns vikten av att säkerställa tillgång till allmän information och att skydda grundläggande fri- och rättigheter, i enlighet med nationell lagstiftning och internationella avtal (mål 16:10). I mål 16.b nämns att staterna ska verka för och genomdriva icke-diskriminerande lagstiftning.

Övergripande slutsatser

Vi välkomnar att införandet av webbtillgänglighetsdirektivet i svensk rätt föreslås gå utöver minimiharmoniseringskraven inom vård-, omsorgs-

och utbildningsområdet. Det är av yttersta vikt att privata aktörer som genomför uppdrag åt det offentliga jämställs med offentliga aktörer.

Vi ser det också som positivt att de nya bestämmelserna införs i en särskild lag och därmed blir samlade. Vi välkomnar även utgångspunkten om att bestämmelserna ska vara teknikneutrala.

Det är ytterst beklagligt att direktivets möjlighet till undantag avseende skolors och förskolors skyldighet att tillgängliggöra sin digitala service som inte hänför sig till "verksamhetens väsentliga administrativa funktioner" föreslås införas i svensk rätt. Att kunna använda exempelvis en lärplattform och självständigt kunna söka information och interagera med andra elever är synnerligen viktigt för att kunna uppnå skolans och förskolans mål. Även synskadade föräldrar måste fullt ut kunna ta del av skolans eller förskolans digitala service.

Vi ställer oss också frågande till att en aktör ska kunna undantas helt eller delvis från att tillgängliggöra sina tjänster om anpassningen anses vara oskälig, särskilt med hänvisning till ekonomiska förutsättningar samt relaterat till hur mycket en tjänst utnyttjas. Vi befarar att en skälighetsbedömning kan göra den nya lagstiftningen verkningslös inom flera viktiga områden. Det gäller inte minst intranät som har stor betydelse för synskadades möjligheter till att få ett arbete.

Vi anser även att alla företag som helt eller delvis ägs av det offentliga ska omfattas av den nya lagen.

Vi välkomnar att vite ska kunna utdömas om lagstiftningens krav inte uppfylls. Samtidigt vill vi betona att vitesbeloppen ska vara så pass höga att en verksamhet inte tjänar på att betala det utdömda beloppet och därför inte vidta någon åtgärd. Det är också viktigt att även statliga myndigheter kan utdömas vite.

Vår allmänna utgångspunkt är att så många områden som möjligt ska omfattas av lagstiftningen eftersom den sätter nivån på tillgänglighet även i andra sammanhang. Det är också viktigt med en samlad och sektorsövergripande lagstiftning om tillgänglighet till digital service. Bland annat därför anser vi att public servicebolagen inte ska undantas från kraven.

Nedan följer våra synpunkter avseende de avsnitt i promemorian där vi har invändningar mot förslagen.

8.3.2 Aktörer som är specifikt undantagna från direktivets tillämpningsområde (sid. 57)

Utifrån den övergripande utgångspunkten om att så många aktörer som möjligt bör omfattas av den nya lagstiftningen i syfte att eftersträva en samlad lagstiftning med lika krav anser vi att även public servicebolagen ska omfattas av lagstiftningen. I den mån annan lagstiftning ställer högre krav ska den lagstiftningen gälla.

8.4.2 Statliga eller kommunala företag som inte är offentligt styrda organ (sid. 62 f)

I promemorian föreslås att statliga och kommunala företag som inte är offentligt styrda organ ska undantas från att omfattas av den nya lagstiftningen. Bland annat hänvisas till arbetet med det så kallade tillgänglighetsdirektivet.

SRF anser att all verksamhet som ägs av det offentliga ska kunna nås av alla och att allt som på något sätt finansieras genom skattemedel ska vara tillgängligt. Det finns också oklarheter kring om, när, och i vilken utsträckning, tillgänglighetsdirektivet kommer att förverkligas.

Förhandlingar mellan Europaparlamentet, Kommissionen och Rådet är tänkta att inledas inom kort, men vi vet inget om utfallet.

Dessutom nämns i promemorian (sid. 56) att det kan finnas oklarheter kring vilka offentligt ägda bolag som ska anses vara offentligt styrda.

Mot bakgrund av ovanstående anser SRF att inga offentligt ägda företag ska undantas från den nya lagens tillämpningsområden.

8.6.6 Digital service som inte hänför sig till verksamhetens väsentliga administrativa funktioner (sid. 65 f)

SRF anser, å det bestämdaste, att det är av yttersta vikt att möjligheten att undanta digital service som hänför sig till undervisning inom skolväsendet, inte införs i den svenska lagstiftningen.

I promemorian anges följande skäl för att skolväsendet inte ska omfattas, så vida det inte rör sig om "för verksamheten väsentliga administrativa funktioner":

"Kraven på tillgänglighet ska inte utgöra ett hinder för att använda digital service som ett pedagogiskt verktyg eller för elevers möjlighet att publicera sådant de skapat. Det bedöms därför som angeläget att det aktuella undantaget införs i den svenska lagstiftningen." (sid. 85)

SRF menar att just dessa skäl talar för att undantaget inte ska införas i svensk rätt. Otillgänglig digital service kan leda till att ett stort antal elever inte ges möjlighet att självständigt publicera och kommunicera med andra elever samt ta del av material som lärare producerar. Det gäller även föräldrar. Sådana problem finns i dagens skola.

Detta riskerar att leda till ett utanförskap. Om tillgänglighetskrav ställs och samtliga elever och föräldrar informeras om detta kan det dessutom leda till att elever och föräldrar lär sig att producera information på ett tillgängligt sätt. Det i sig kan på sikt öka tillgängligheten till digital service och till andra digitala tjänster ur ett större perspektiv, något vi uppfattar är ett viktigt syfte med webbtillgänglighetsdirektivet.

Det är självklart att enskilda elever, lärare eller föräldrar inte ska kunna straffas om någonting den enskilde eleven, läraren eller föräldern publicerar blir otillgängligt. Istället handlar det om att tillgängligheten ses ur ett strukturellt samhällsperspektiv där den pedagogiska delen inom utbildningsväsendet är en mycket viktig del.

Otillgängliga lärplattformar är i dagsläget ett mycket stort problem¹. Det gör att elever och föräldrar som är synskadade måste be om hjälp. Eleverna lär sig därmed inte att hantera informationssökning och publicering på ett självständigt sätt. Eleverna riskerar därmed att inte kunna uppnå läroplanernas mål.

Dessutom omfattas inte utbildning inom universitet och högskola av undantagen. Vi kan inte se vad som skiljer högre utbildning från utbildning inom ramen för skolväsendet i detta hänseende.

8.8 Förutsättningar för att helt eller delvis undanta

digital service från tillgänglighetskraven (sid. 90)

SRF avvisar att en skälighetsbedömning ska kunna göra att en offentlig aktör eller en privat aktör som omfattas av lagen helt eller delvis ska kunna undantas från kraven på tillgängliggörande av digital service. Att faktorer såsom ekonomiska förutsättningar och hur mycket en service används av personer med funktionsnedsättning tror vi kan göra lagen tandlös inom flera viktiga områden. Det gäller inte minst tillgängliggörande av intranät som skulle kunna skapa nya möjligheter till arbete för personer med synnedsättning och blindhet.

---

¹ Se till exempel "Granskning av teknisk tillgänglighet i tolv utbildningsplattformar" Specialpedagogiska skolmyndigheten (2009) samt en norsk studie "Granskning av tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne i digitale læreplattformer (LMS) i grunnskolen (Funke Nu 2011).

Beträffande att svaga ekonomiska förutsättningar kan vara skäl för undantag, har lagrådet följande resonemang i sitt yttrande över regeringens lagrådsremiss om införande av bristande tillgänglighet som en form av diskriminering (protokoll 2014-03-06 sid. 5):

"De åtgärder som enligt förslaget ska vidtas för att diskriminering enligt den nya punkten inte ska föreligga är sådana som är skäliga utifrån vissa krav och omständigheter. En viktig del av skälighetsbedömningen anses därvid vara de ekonomiska förutsättningarna hos verksamhetsutövaren (se s. 127 y). Det innebär t.ex., som Lagrådet förstår det, att ett företag eller en institution med svag ekonomi kan kontinuerligt prioritera annan verksamhet framför åtgärder för att förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning, fastän sådana åtgärder ter sig starkt motiverade - utan att därmed enligt förslaget bryta mot diskrimineringsförbudet. Lagrådet finner att det inte är godtagbart att vid bedömningen av om diskriminering föreligger ta hänsyn till om verksamhetsutövaren har god eller dålig ekonomi."

8.10.3 Uppföljning (sid. 111 ff)

Vi välkomnar utredningens förslag om att ett föreläggande ska kunna förenas med vite. Dock anser vi att detta även ska omfatta statliga myndigheter. Det är också viktigt att vitesbeloppen är så pass höga att det inte lönar sig att betala vitet istället för att vidta nödvändiga åtgärder i syfte att avhjälpa bristande tillgänglighet.

Vi anser att det bör utredas om förslagen i datalagsutredningens betänkande *Ny dataskyddslag* (SOU 2017:39)" kan vara en rimlig utgångspunkt.

Enligt utredningens förslag ska statliga och kommunala myndigheter kunna utdömas vite med 10 Mkr för mindre allvarliga överträdelse och med 20 Mkr för mer allvarliga överträdelse.
(Sid. 287 f).

SYNSKADADES RIKSFÖRBUND

Håkan Thomsson
förbundsordförande